

СТАНОВИЩЕ

За присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата

Докторска програма: Социална антропология

За дисертационен труд на тема: „Младежи инфлуенсъри: биографични стратегии и практики“

На Бистра Огнянова Драгойкова – редовен докторант в катедра „Етнология“,
Философско-исторически факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
с научен ръководител: проф. д-р Добринка Парушева

от доц. д-р Меглена Иванова Златкова, катедра „Етнология“, Философско-исторически
факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“

Със заповед № РД-22-965 от 28.04.2025 година на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Младежи инфлуенсъри: биографични стратегии и практики“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма по Социална антропология на Бистра Огнянова Дракойкова с научен ръководител проф. д-р Добринка Парушева

Представеният от Бистра Драгойкова дисертационен труд очертава едно много интересно и сложно интердисциплинарно (и) дигитално поле като анализира професионалното израстване на младите инфлуенсъри. Докторантката още при своето кандидатстване дойде с идея и изследователски въпрос, а и вече със сериозни наблюдения – офлайн и онлайн на „трансформациите“ на младежите инфлуенсъри. Тя е една от най-активните млади колеги в катедра „Етнология“, която не само разработваше своя дисертационен труд, докато преподаваше в Хуманитарната гимназия в Пловдив, но и успя да спечели стипендия за специализация в университета в Грац, Австрия, да изпълни коректно и навреме всички планирани дености по индивидуалния си план, за

предаде дисертацията в срок, но и да стане любим преподавател и на студентите ни по дисциплината Култура и дигитална среда.

Казвам всичко това не само поради жанра и контекста на становището, а и защото всички тези интереси и занимания целенасочено водеха до създаването на този текст. Бистра Драгойкова, идвайки от полето на философията, с голям интерес, търпение, а бих добавила и изследователско смирение, успя не само да навлезе в полето на антропологията, но и да предложи собствена позиция, подход и съчетание от методи и организация на терен, както и интерпретация и анализ на данните. Темата за младежите инфлуенсъри безспорно е значима не само, защото разкрива едно от измеренията на социалния живот на почти всички всички младежки групи, общности, субкултури или мрежови обединения чрез технологията, но и като потенциал за разбиране на социални мобилизации, създаване на лайф-стайл модели или ценностни и естетически нагласи.

Към тази актуална проблематика Бистра Драгойкова избира да навлезе чрез проследяване на биографичните стратегии и практики на инфлуенсъри, определени като младежи като повечето от тях изследва следвайки ги онлайн, но и офлайн. Обширността на темата за дигиталното инфлуенсърство е сама по себе си достатъчно предизвикателство, с което докторантката успешно се справя. Дисертацията е структурирана в увод, четири глави, заключение и библиография с общ обем от 290 страници, от които основен текст са 253, а 37 са библиография. Приложенията са в допълнителен електронен пакет.

Методологията, целите, задачите и теоретичната рамка са представени в увода и в първите две главш, но обосновката на избора на теории, съответни на конкретните изследователски проблематики са представени в цялостния текст на дисертацията. Смятам за удачно съчетаването на по-класическите изследвания на дигиталната култура и аспектите на постмодерното общество и късномодерните форми на идентичност като Даниел Милър, Жил Лиотар, Антъни Гидънс и Зигмунд Бауман с антропология на дигиталното на Хедър Хорст и изследователи на социалните мрежи и ефектите от тях като Том Бьолсторф, Габриела Коулман и много други. Макар и да не съм експерт в антропологията на дигиталното и дигиталната антропология, доколкото успявам да се запознавам с насоките в изследванията, мога да кажа, че съм впечатлена от отличното познаването на научната литература и умелото цитиране на аргументите на отделните автори и адаптирането им към българския изследователски контекст. А контекстът, от една страна, са технологичните, социалните и културните механизми на

функционирането на социалните платформи, в които младежите-инфлуенсъри се развиват, а, от друга страна, антроположките особености на изследване на дигитални общности. За изследването на биографичните стратегии и практики на удачно избраните инфлуенсъри, които тя анализира като изследване на случаи, докторантката използва и надгражда подхода на Пиер Бурдийо за полетата и социалния капитал в съчетание с дарообмена като механизъм за летирующие на идентичността и позициите, които инфлуенсърът може и трябва да заеме, с ограниченията на платформите, като специфични социални пространства.

И тъй като темата предполага и „правене на“ антропология на дигиталното, като друга голяма заслуга на авторката ще отбележа, че тя „прави“ една много задълбочена и плътна дигитална етнография, което също бих открила като принос на дисертацията. Подходът, който Бистра Драгойкова избира е чрез изследване на случаи на млади инфлуенсъри, които са вече много известни личности и такива, които сега навлизат, определени от нея като “wannabes”. Смятам, че тя успешно успява да създаде и аргументира два модела – на утвърдени и на начинаещи инфлуенсъри, които на практика обхващат цялостно съвременното младо поколение. С изключителна прецизност авторката описва не само изследователския си процес на навлизане в терена и общуване с инфлуенсърите, но и всички етнографски детайли, съчетани с голяма доза автоетнография, които позволяват на читателя не само да проследи аргументацията на направените изводи и класификации, но и да направи това през света на дигиталното. Поздравявам Бистра Драгойкова, че „изобреди“ това антроположко писане за терен, който се развива линейно във видео, фото или html формат.

Струва ми се важно да отбележа и изключителната прецизност при спазване на етичните аспекти на теренната работа и след това на аналитичните обобщения като се отчита факта, че инфлуенсърите са известни личности, които макар и да допускат милиони последователи през екрана в личния си живот, умело контролират този достъп. Бистра Драгойкова много добре обговаря тази привидна граница на частното пространство и отбелязва, че кои лични събития, показани визуално с цел да се впише личното в публично приемлива форма на биографията. От друга страна, запазва в сферата на криптоетнографията скритите лични аспекти от живота сна младите, които трябва да останат лични. И тук докторантката отново е намерила точната „мяра“, за да

остане като изследовател на границата, която да ѝ позволи да направи обективациите, които е извела като модели и изводи.

Със сигурност тази работа е новаторска, но изградена със сериозността на опитен учен и много наблюдателен изследовател с талант за писане. Надявам се съвсем скоро текстът да срещне своите читатели като монографично издание, чието публикуване силно препоръчвам. Приносите са акуратно формулирани в автореферата, който отразява съдържанието на дисертацията.

Бистра Драгойкова много активно участваше в академичния конферентен живот – на живо и онлайн, тя самата беше от тези докторанти, които започнаха работата по дисертациите си по време на пандемията от Ковид 19, но успя да стане разпознаваемо лице за катедрата ни. Научните публикации са достатъчни и отразяват етапи от създаването на текста. Публикувани са в академични електронни издания със свободен достъп и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ и правилниците за прилагането му.

Заклучение: Като имам предвид посочените приноси и качествата на научния труд, както и потенциалът резултатите от него да имат приложение в различни сфери на обществото, убедено, гласувам „за“ присъждане на научната и образователна степен „доктор“ по Социална антропология, в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки,

професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата на Бистра Огнянова Драгойкова.

16. 06. 2025 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Меглена Златкова)